

РЕЦЕНЗИИ, КОММЕНТАРИИ, ОТЗЫВЫ

РЕЦЕНЗИЯ

**НА ПІДРУЧНИК «ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО» / Д. В. ЗАДИХАЙЛО, В. М. ПАШКОВ,
Р. П. БОЙЧУК ТА ІН. ; ЗА ЗАГ. РЕД. Д. В. ЗАДИХАЙЛА, В. М. ПАШКОВА. —
Х. : ПРАВО, 2012. — 696 С.**

Серед досягнутих на сьогодні здобутків вітчизняної практики регулювання економічних відносин існують ті зрушення, які без перебільшення можна вважати найбільш прогресивними. Визначальна і провідна роль тут належить створенню розгалуженої нормативно-правової бази, що регулює господарські відносини, а також розмежує питання правозастосовної практики в галузі підприємництва, промисловості, кредитно-фінансового ринку та інших сфер суспільного виробництва за власним галузевим предметом і методами. Своєю чергою, незважаючи на те, що формування й оновлення господарського законодавства відбувалося переважно «від практики», важливий вплив на його становлення завжди справляла і юридична наука, що надала потужний імпульс для втілення в життя самостійних засад регулювання господарських відносин. Зміцнення теоретичного підґрунтя, що супроводжує послідовний розвиток науки господарського права, спроможне сприяти його становленню лише завдяки зусиллям і досягненням колективів фахівців, які працюють над розробленням найбільш прогресивних шляхів удосконалення практики господарської діяльності.

Професійна підготовка та набуття теоретичних знань і навичок юриста потребує застосування належної навчально-методичної бази, в якій було б викладено напрацювання науки і практики з урахуванням спеціалізації. Колективом викладачів кафедри господарського права Національного університету «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого» — авторами цього нового підручника, що побачив світ у 2012 р., досягнуто мету створення не лише навчально-методичного, але й наукового забезпечення курсу «Господарське право» відповідними систематизованими матеріалами, що дозволить широко використовувати навчальний інструментарій у роботі науково-педагогічних працівників, аспірантів, а також студентів.

Перш за все слід зазначити високий науковий рівень видання, для підготовки якого було проаналізовано й узагальнено широкий спектр висновків інших фахівців із різних галузей знань. Це, у свою чергу, сприяє досягненню структурного і змістовного поєднання теоретич-

них і методологічних засад господарського права з положеннями таких навчальних дисциплін, як теорія держави та права, цивільне, адміністративне, фінансове та банківське право тощо. Водночас дозволимо собі зауважити, що обрана авторами форма викладу матеріалу спричиняє, певною мірою, «зміщення», текстуальне тяжіння жанру видання від навчального до суто наукового, зокрема монографічного, що суттєво ускладнюватиме його сприйняття студентською аудиторією. Проте, безперечно, для кожного студента, котрий обере для себе цей підручник як базовий, буде надзвичайно корисним ознайомлення з цим виданням і користування ним.

Автори підручника слушно наголошують, що освоєння господарського права як навчальної дисципліни і, тим більше, як галузі юридичної науки має тільки свій початок, але не має пункту остаточного завершення. Отже, психологічне сприйняття цієї обставини допоможе зробити процес опанування господарського права захоплюючим і цілеспрямованим.

Структурна побудова підручника, що складається із Загальної і Спеціальної частин і дев'ятнадцяти розділів, є оптимальною і свідчить про намагання авторів логічно об'єднати і всебічно висвітлити не лише загальнотеоретичні засади господарського права (сутність і призначення, особливості правовідносин у сфері господарської діяльності, предмет, систему й методи правового регулювання господарських відносин тощо), але й системно охарактеризувати низку окремих сфер господарської діяльності, що наразі недостатньо повно висвітлюються в інших навчальних виданнях. Отже, такі питання було системно охарактеризовано в розділі 2 «Правовий господарський порядок. Економічна політика держави», розділі 15 «Правове регулювання банківської діяльності», а також розділах 18 і 19, відповідно, «Правове регулювання інвестиційної діяльності» й «Поняття, ознаки та напрями інноваційної діяльності».

Доречним і логічно виваженим є акцентування уваги читачів на питаннях економічної політики держави, що допомагає досягти правильного й об'єктивного розуміння призначення господарського права для захисту, серед

іншого, і національних економічних інтересів, і забезпечення національної економічної безпеки. Тому не викликає сумнівів правильність втілених авторами ключових ідей, які дістають свого розвитку в усіх відповідних розділах підручника — сучасний стан сфери господарювання в межах національної економіки, враховуючи незавершеність ринкових трансформаційних процесів у нашій країні, активну динаміку внутрішнього розвитку і вплив на неї процесів світової глобальної економіки ставлять господарсько-правову науку, а отже, і господарське законодавство на передній край захисту національного економічного суверенітету.

Позитивно оцінюючи сумлінність авторів підготовленого підручника, слід зазначити, що для досягнення розширеного бачення питань, які стосуються майнової основи господарювання, необхідним підґрунтям є розроблення проблематики публічної власності, що окремо виділяється в Паспорті наукової спеціальності 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право». Науковий рівень видання значно підвищився б за умови, якби в ньому було детально викладене роз'яснення об'єктного складу публічної власності (до якої входить державна власність, комунальна власність і власність громадських організацій і створюваних ними соціальних підприємств), а також її призначення для

задоволення суспільних потреб. На жаль, ці питання залишилися поза увагою укладачів.

Загалом і новизна підручника, і багате змістовне наповнення переконують у тому, що його використання в навчальному процесі буде корисним для студентів і всіх науково-педагогічних працівників, які відтепер матимуть можливість використовувати у своїй роботі це видання. Вдала побудова запропонованих до кожного розділу питань для самоперевірки слугуватиме дієвим засобом рефлексії, а доповнення тексту підручника схемами і таблицями сприяє наочності й легкому засвоєнню матеріалу читачами.

Підготовлений підручник є науково виваженим, практично орієнтованим результатом плідної співпраці авторського колективу і становить значний внесок у створення належної бази для вивчення навчальних дисциплін господарсько-правового циклу, а так само — у дослідження теоретичних і методологічних проблем, які продукує сучасний стан розвитку національної економіки.

В. А. Устименко,

*д-р юрид. наук, професор,
заступник директора
з наукової роботи,*

*Інститут економіко-правових досліджень
НАН України, м. Донецьк,
Заслужений юрист України*